

Bekymrende fald i spirometrier i almen praksis grundet Corona

Hovedbudskaber

- Antallet af spirometrier i almen praksis faldt fra lidt over 316.000 i 2019 til lidt over 85.000 i 2020, svarende til at kun lidt over en fjerdedel af de spirometrier, der blev udført i 2019, blev udført i 2020
- På hospitalerne steg antallet af spirometrier med 8.000 i samme periode
- Faldet i spirometrier er særligt bekymrende i forhold til at sikre behandling (årskontroller) og opsporing af mennesker med en lungesygdom, som f.eks. KOL og astma
- 192.000 mennesker med KOL er i behandling i dag, hvilket kun udgør ca. halvdelen af de estimerede 400.000 danskere med KOL, hvorfor opsporingen er vigtig
- Med flere vaccinerede og brug af værnemidler bør det være muligt at øge antallet af spirometrier i almen praksis og nå samme niveau som før Corona-pandemien

Baggrund

Under Corona-pandemien er målinger af lungefunktionen, de såkaldte spirometrier, faldet kraftigt i almen praksis. En spirometri kan kort beskrives som en pusteprøve, hvor patientens skal udånde så hårdt og så længe som muligt. Derfor kan faldet både skyldes lægers og ansattes frygt for at sprede smitte med coronavirus via denne type prøver, og at langt færre patienter har søgt læge i denne periode.

Faldet i antallet af spirometrier betyder, at kontroller er blevet udsat, og endnu ikke diagnosticeret lungesygdom ikke er opsporet i samme omfang som før. Samtidig har særligt mennesker med lungesygdomme i høj grad holdt sig hjemme af frygt for smitten, og det kan have uheldige konsekvenser for deres sygdomsforløb. De årlige kontroller og korrekt medicinering er med til at sikre, at sygdommen hos f.eks. patienter med KOL ikke forværres, og er derfor vigtige at få i gang igen.

Det vurderes, at kun ca. halvdelen af de anslåede 400.000 mennesker med KOL er i behandling i dag¹.

Stort fald i spirometriene i 2020

Efter støt vækst i antallet af udførte spirometrier i almen praksis siden 2017 faldt antallet kraftigt i 2020, hvor der kun blev udført lidt over 85.000 spirometrier viser nye tal fra Danske Regioner². Det svarer til et fald på mere end 230.000 spirometrier i forhold til 2019, hvor

Kilde: Danske Regioner.
Data for almen praksis er trukket på afregningsdato. Data for 2021 er fremregnet fra tal til og med august 2021.
Data for sygehuse baserer sig på tal fra landspatientregisteret. Data for 2021 er fremregnet fra tal til og med 10. juni 2021.

¹ Antallet af mennesker med KOL i behandling i RUKS udgør 192.000, mens det reelle antal mennesker med KOL vurderes at være 400.000 i DrKOL-registeret.

² Tallene er trukket på afregningstidspunktet, hvilket kan betyde mindre forskelle i forhold til andre opgørelser af spirometriene.

der blev udført lidt over 316.000 spirometrier. Antallet af udførte spirometrier i 2020 udgjorde kun lidt over en fjerdedel af de spirometrier, der blev udført året før. De foreløbige tal for 2021 pr. august (som er omregnet til et forventet årligt antal) viser, at antallet af udførte spirometrier igen i 2021 stiger, men fortsat ligger væsentligt under niveauet de foregående år, og understreger den bekymrende udvikling, som Corona har på omfanget af disse målinger.

På hospitalerne er der en beskeden stigning i antallet af udførte spirometrier under Corona, og noget af denne stigning kan skyldes merhenviisning fra almen praksis. Men stigningen opvejer langt fra det fald, der ses i almen praksis. Antallet af spirometrier steg med lidt over 8.000 fra 2019 til 2020. I 2021 ligger antallet af målinger på nogenlunde samme niveau som i 2020, når tallene fremregnes.

Opsporing af lungesygdom er vigtig

Det er hovedsageligt mennesker med allerede konstateret lungesygdom, og ofte dem med en svær lungesygdom, der får udført spirometri på hospitalerne, mens spirometriene i almen praksis bruges dels til kontrol af kendte patienter, dels til at opspore mennesker med en endnu ikke diagnosticeret lungesygdom. Mange mennesker er ikke klar over, at de har en lungesygdom, og derfor bliver de ikke undersøgt ved lægen. Mennesker med en kronisk lungesygdom kommer ofte først i behandling, når de får meget svært ved at klare hverdagen på grund af deres vejrtrækningsproblemer, hvor deres lungefunktion er meget nedsat, og der er det sværere at hjælpe dem. Derfor er det vigtigt, at lungesygdomme findes og behandles langt tidligere, end det sker i dag. Jo hurtigere en lungesygdom opdages, jo bedre et liv kan personen leve. For de kendte lungepatienter er spirometriene også vigtige, da de er med til at sikre, at sygdommen bliver behandlet korrekt, at sygdommen er stabil, og mindsker risikoen for akutte forværringer, eksacerbationer, der i mange tilfælde er indlæggelseskrævende.

Derfor er det bekymrende, at antallet af spirometrier i almen praksis er faldet så markant de seneste to år. Konsekvensen er, at langt færre mennesker med lungesygdom er blevet opsporet. Det er derfor vigtigt, at mennesker igen bliver trygge ved at gå til egen læge og få målt deres lungefunktion – og at læger og personale i almen praksis er trygge ved at udføre spirometrier. Ved brug af værnemidler og med en høj vaccinationsandel er risikoen ved spirometrier mindre, end da Corona-pandemien buldrede løs i 2020. Det bør derfor igen være muligt at øge antallet af spirometrier, så vi finder flere mennesker med en lungesygdom tidligere.